

## БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ДЕФІНІЦІЇ, ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

УДК 023+378:004

Л.Я. Філіпова

### СТРАТЕГІЧНІ МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОЇ ОСВІТИ В ПРОЕКТАХ ІФЛА

*Розглядаються стратегічні орієнтири безперервної освіти в інформаційно-бібліотечній сфері, які визнані головними міжнародними тенденціями за матеріалами ІФЛА. Акцентовується увага на поширенні дистанційних форм навчання, базованих на інтернет-технологіях і сервісах.*

**Ключові слова:** безперервна освіта, інформаційно-бібліотечна освіта, електронна освіта, ІФЛА, міжнародні тенденції освіти, дистанційне навчання, Інтернет.

Діяльність ІФЛА,<sup>1</sup> відомої міжнародної організації в інформаційно-бібліотечній сфері, спрямована на поліпшення доступу до інформації та ресурсів культурної спадщини для світової спільноти. Серед її ключових ініціатив - доступ до цифрового контенту, міжнародне лідерство, інформаційно-просвітницька діяльність, культурна спадщина та багатомовність. Ці напрями діяльності знаходять віддзеркалення у багатьох професійних проектах і програмах, що здійснюються за допомогою розробки стандартів, публікацій, а також організації заходів (конференцій, семінарів тощо) по всьому світу. Статус ІФЛА як глобальної організації в області бібліотечно-інформаційних послуг дозволяє представляти свої професійні інтереси через канали офіційних зв'язків з ООН та іншими організаціями [1,5].

---

<sup>1</sup> ІФЛА (англ. *International Federation of Library Associations; IFLA*) - Міжнародна Федерація бібліотечних асоціацій і установ, міжнародна, неурядова, неприбуткова асоціація національних бібліотечних асоціацій, бібліотечних та інформаційних установ. Має статус асоційованого члена в ЮНЕСКО, ООН та інших міжнародних організаціях. Метою створення ІФЛА є зміцнення міжнародного співробітництва бібліотек, підтримка наукових досліджень в галузі бібліотечно-інформаційної роботи, сприяння розвитку високоякісного бібліотечно-інформаційного обслуговування в різних секторах економіки і культури. Всього в ній налічується понад 1600 членів з 150 країн світу [5]

Серед головних тенденцій розвитку в діяльності ІФЛА виокремимо лише одну (2), що має назву: Електронна (або онлайн-) освіта має демократизувати та перетворити глобальне отримання знань [5]. Така тенденція ІФЛА передбачає розвиток безперервної професійної освіти та навчання інформаційних та бібліотечних працівників на протязі усього життя. Сучасне інформаційне суспільство пропонує нові освітні засоби, базовані на інформаційних та комунікаційних технологіях, і це передусім засоби дистанційного навчання на основі технологій та сервісів Інтернету.

Обґрунтування важливості цієї тенденції в діяльності ІФЛА сфокусовано на стрімкому глобальному зростанні ресурсів електронної освіти, що створюють можливість навчання більш доступними засобами; на збільшенні цінності освіти протягом усього життя і більше визнання післядипломного та неформального навчання. Освіта набуває глобального і мобільного характеру, але при цьому не втрачає свого реального змістового значення і необхідності адаптування до місцевих особливостей та культурної ідентичності суспільства. Технологічні бар'єри зникають, чому прискорено сприяє поширення мобільних пристроїв в країнах, що розвиваються. Так, у 2012 р в усьому світі налічувалося понад 2,4 мільярда користувачів Інтернету. Мобільні технології відкривають доступ до глобальних аудиторій студентів, спонукають до виникнення нових освітніх ресурсів і методів навчання [5].

До ймовірних шляхів розвитку онлайн-ресурсів відкритої освіти відносяться адаптивні технології навчання, масові відкриті дистанційні курси і геймофіковані підходи в навчанні, які перетворюють ландшафт глобального навчання протягом наступних десятиліть. Прогнозується, що в найближчому майбутньому онлайн-курси будуть обслуговувати більшу кількість людей, ніж всі студенти, які відвідують університети в даний час по всьому світу. Характерною рисою нових курсів буде навчання різних вікових груп і міждисциплінарне навчання. Цифрові можливості для безперервного навчання стають все більш значущими в умовах глобалізації економіки та мінливого технологічного середовища. Більш демократичні стратегії з придбання знань і навичок підвищують рівень визнання і кваліфікації неформальних шляхів навчання. Навички і досвід, придбані в повсякденному житті, стають все більш значущими і цінними. Майбутнє ринку освітніх послуг формується під впливом мережевих факторів, які впливають на бізнес-

моделі таких компаній, як Google, Facebook і Amazon; на взаємодію виробників контенту з новими популярними користувацькими платформами, що пропонують широкий спектр контенту [6].

Відкритий доступ до наукових публікацій робить мільйони статей в рецензованих журналах доступними всьому світу, допомагаючи вченим ділитися дослідженнями і розвивати науковий пошук, ґрунтуючись на відкриттях один одного. Інновації в різних галузях, зокрема інфраструктурних, народжуються як результат їх взаємодії. Інтернет-ресурси і адаптивні методи навчання зможуть перетворити навчальні кабінети, комбінуючи цифровий інструментарій з людським фактором, що дозволить вибудовувати навчання відповідно до наявного рівня знань кожного зі студентів, тобто ідентифікувати навчання [5,6].

Використання нових інформаційних технологій і комунікаційних засобів сприяє все більшому поширенню дистанційного навчання (distance education), яке дозволяє задовольнити потребу бібліотекарів-практиків в більш вільних формах навчання і усунути проблеми, пов'язані з географічною віддаленістю. Відзначається, що основні ідеї дистанційного навчання застосовуються на практиці більш ста років. Вони отримали розвиток на базі заочного навчання, перші згадки про яке зустрічалися в спеціальній літературі ще в 1930-х рр. Свідченням офіційного визнання на міжнародному рівні терміна "дистанційне навчання", на думку професора німецького університету Б. Холмберга, можна вважати перейменування в 1982 р Міжнародної ради по заочному навчанню при ЮНЕСКО (International Council for Correspondence Education - ICCE) до Міжнародної ради з дистанційного навчання (International Council for Distance Education - ICDE) [6].

Американські фахівці відзначають наступні основні особливості дистанційного навчання: складання навчальної програми на основі модульної структури курсу, централізовану розробку навчальних матеріалів з використанням засобів мультимедіа, заочні форми навчання, засновані на самостійному вивченні предметів, використання засобів гейміфікації (тобто застосування підходів, характерних для комп'ютерних ігор в програмних інструментах для неігрових процесів з метою залучення користувачів, підвищення їх зацікавленості до вирішення прикладних і освітніх завдань, використання продуктів і послуг) [4]. В учбовому процесі може бути залучені різні матеріали та засоби передавання інформації: книги, радіо- і телепередачі, аудіо- і відеокасети, фільми, комп'ютерні програми, телеконференції тощо.

За визнанням зарубіжних фахівців, в сучасних умовах важливим джерелом інформації, засобом комунікації і професійного розвитку, а також "інструментом" навчання стає глобальна мережа Інтернет. Такі фактори визнаються пріоритетними і для програм безперервної професійної освіти бібліотечних фахівців в навчальних закладах, вони сприятимуть підтримці компетентності педагогів в мінливому суспільстві і їх обізнаності про проблеми та тенденції в практичній діяльності, налагодженню міжнародної співпраці та партнерству в інформаційно-бібліотечній сфері.

### **Список використаних джерел:**

1. Аналитический обзор по материалам Отчета ИФЛА о тенденциях развития (2014 г.) [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: [http://www.rba.ru/cms\\_rba/news/upload-files/news/2014/10\\_04/ifla.pdf](http://www.rba.ru/cms_rba/news/upload-files/news/2014/10_04/ifla.pdf).
2. Guidelines for Professional Library/Information Educational Programs–2012 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifla.org/publications/guidelines-for-professional-libraryinformation-educational-programs-2012>.
3. Stone, E. W. Library aducation: Continuing professional education. World encycl. of libr. a. inform. services. – 3rd ed. – Chicago : ALA, 1993.– P. 491-500.
4. <http://elatypova.tumblr.com/post/47345517984>
5. <http://www.ifla.org>
6. <http://www.icde.org/>

*Рассматриваются стратегические ориентиры непрерывного образования в информационно-библиотечной сфере, которые признаны основными международными тенденциями по материалам ИФЛА. Акцентируется внимание на расширении дистанционных форм обучения, основанных на интернет-технологиях и сервисах.*

**Ключевые слова:** *непрерывное образование, информационно-библиотечное образование, электронное образование, ИФЛА, международные тенденции образования, дистанционное обучение, Интернет.*

*There are considered the strategic orientations of continuing education in the field of information and library activity, which are recognized by IFLA*

as the major international trends. The attention is focused on the expansion of distance learning based on Internet technologies and services.

**Keywords:** continuing education, information and library education, electronics education, IFLA, international education trends, distance learning, Internet.

УДК 021(477.74)

Ю.С. Амельченко

## БІБЛІОТЕКИ ОДЕЩИНИ: РЕФОРМУВАННЯ З ПОГЛЯДУ НОВИХ РЕАЛІЙ СУЧАСНОСТІ

*Висвітлено досвід роботи Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Грушевського в контексті стратегічного розвитку бібліотечної справи в Україні, наголошено на проектах та іміджевих акціях, що здійснили бібліотеки Одещини задля сприяння підвищенню авторитету бібліотек.*

**Ключові слова:** бібліотеки Одещини, проектна діяльність бібліотек, реформування бібліотеки.

Більш ніж 500 років тому великий європейський філософ Еразм Роттердамський сказав: «Моя Батьківщина там, де моя бібліотека».

Сучасним підтвердженням цієї тези щодо ролі бібліотек для суспільства і особистості стали долевизначальні документи 2015-2016 років: затверджена Урядом держави «Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року» та схвалена Президією УБА «Концепція якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» до 2025 року

Заявлена тема доповіді дає можливість розбігу думок та неординарного підходу до вирішення проблем. Років 20 тому я опублікувала статтю «Про бідну бібліотеку замовте слово...». Багато чого змінилось: ми стали культурними та інформаційними центрами місцевих громад і лідерами громадської думки.

Завдяки проектній діяльності ми долали цифрову нерівність між сільським і міським населенням, і продовжуємо це робити, надаючи населенню життєво важливі послуги від навчання користування комп'ютером до е-урядування, створюючи особисті кабінети виборців, прикладаючи увесь творчий запал для підтримки таких проектів, як